

BANKLAR VA ULARNING IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI

Abduvaxobov Shaxzod Xolmo'min o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Bank ishi kafedrasi assistenti,

Isroil Ro'zimurodov Sobir o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Annotatsiya. Maqolada banklar tizimining iqtisodiyotni rivojlantirishdagi muhim roli o'rganiladi. Banklar faqat moliyaviy resurslar taqdim etib, iqtisodiy jarayonlarning izchil amalga oshirilishini ta'minlabgina qolmay, balki iqtisodiy o'sishning asosiy rag'batlantiruvchisi hisoblanadi. Banklar orqali kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, investitsiyalarni jalb qilish, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish va aholi uchun moliyaviy xizmatlar ko'rsatish iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Mazkur maqola bank tizimining barqarorligini saqlash va iqtisodiy rivojlanishning uzluksizligini ta'minlashdagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: bank tizimi, iqtisodiy o'sish, investitsiya, kichik va o'rta biznes, moliyaviy resurslar, barqaror rivojlanish, banklar va iqtisodiy barqarorlik, innovatsion iqtisodiyot, kreditlash, bank xizmati.

Abstract. The article examines the important role of the banking system in the development of the economy. Banks not only provide financial resources and ensure the consistent implementation of economic processes, but also are the main drivers of economic growth. Supporting small and medium-sized businesses, attracting investments, financing innovative projects and providing financial services to the population through banks serve to strengthen economic stability. This article shows the importance of the banking system in maintaining the stability and ensuring the continuity of economic development.

Keywords: banking system, economic growth, investment, small and medium-sized businesses, financial resources, sustainable development, banks and economic stability, innovative economy, lending, banking services.

Абстрактный. В статье рассматривается важная роль банковской системы в экономическом развитии. Банки не только предоставляют финансовые ресурсы и обеспечивают бесперебойную реализацию экономических процессов, но и являются основными двигателями экономического роста. Поддержка малого и среднего бизнеса, привлечение инвестиций, финансирование инновационных проектов, предоставление финансовых услуг населению через банки служат укреплению экономической стабильности. В статье подчеркивается важность банковской системы в поддержании стабильности и обеспечении непрерывности экономического развития.

Ключевые слова: банковская система, экономический рост, инвестиции, малый и средний бизнес, финансовые ресурсы, устойчивое развитие, банки и экономическая стабильность, инновационная экономика, кредитование, банковские услуги.

Kirish. Bank tizimi har bir mamlakatning iqtisodiy asosini tashkil etuvchi eng muhim institutlardan biridir. Banklar nafaqat moliyaviy vositalarni taqdim etish, balki mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shish, investitsiyalarni jalb qilish, ishbilarmonlik muhitini yaratish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Banklarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni to'g'risida keng qamrovli tahlil o'tkazish, ularning faoliyatining turli sohalarga ta'sirini aniqlash, mavjud imkoniyatlar va mavjud muammolarni o'rganish bugungi kunda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Banklar iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirish, pul oqimlarini boshqarish, moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash orqali iqtisodiyotning izchil rivojlanishiga zamin yaratadi. Ular, shuningdek, kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish, investitsiyalarni jalb qilish,

yangi texnologiyalarni rivojlantirish kabi jarayonlarni qo'llab-quvvatlaydi. Shu bois, banklar faqat iqtisodiy sektorlarda emas, balki jamiyatning ijtimoiy barqarorligini saqlashda ham muhim o'rin tutadi. Bank tizimining samarali ishlashi mamlakatning umumiy iqtisodiy salohiyatini oshirishga, global miqyosda raqobatbardoshlikni ta'minlashga xizmat qiladi. *Asosiy qism.* Banklar iqtisodiyotning eng muhim institutlaridan biri hisoblanadi. Ular pul aylanmasini boshqarish, kreditlash, investitsiyalarni jalb qilish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash kabi bir qator vazifalarni bajaradilar. Banklarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli yuksak ahamiyatga ega bo'lib, ular iqtisodiy o'sish, barqarorlik va investitsiya faoliyatining rivojlanishiga xizmat qiladi. Banklar moliyaviy resurslarni samarali taqsimlab, turli sohalardagi iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Banklarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyatini tushunish uchun, birinchi navbatda, bank tizimining strukturasi va funksiyalarini tushunish muhimdir. Banklar umumiy moliyaviy muhitda faqat tijorat muassasalari sifatida qolmay, balki iqtisodiy tizimni boshqaruvchi muhim vositalarga ham aylanishadi. Banklar faoliyati jamiyatning turli qatlamlariga ta'sir ko'rsatadi. Banklar orqali amalga oshiriladigan kreditlash jarayoni kichik va o'rta biznesni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, o'z navbatida, yangi ish o'rinlarining yaratishiga, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikning ta'minlanishiga yordam beradi. Jahon banki ekspertlari ta'kidlashicha, iqtisodiyotni rivojlantirishning samarali yo'llaridan biri – kichik va o'rta biznesni kreditlash orqali iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirishdir [1]. Banklar, ayniqsa, kichik va o'rta biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash orqali iqtisodiy faoliyatni rag'batlantiradi. Bu biznes turlarini kreditlash va investitsiyalarni jalb qilish orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlashga yordam beradi. Kichik va o'rta bizneslarni rivojlantirish iqtisodiy barqarorlik va yangi ish o'rinlarini yaratishning samarali yo'li hisoblanadi. Jahon Banki tomonidan ta'kidlanganidek, banklar bu sektorga investitsiya va moliyaviy xizmatlar ko'rsatish orqali iqtisodiy barqarorlikni saqlashga yordam beradi va iqtisodiy o'sish uchun muhim poydevor yaratadi.

Banklar investitsiyalarning jalb qilinishida ham muhim o'rin tutadi. Banklar moliyaviy resurslarni uzoq muddatli loyihalar uchun jalb qilib, yangi texnologiyalarni rivojlantirish va innovatsion sohalarda o'sishni ta'minlashda yordam beradi. Shu bilan birga, banklar orqali amalga oshiriladigan investitsiyalar iqtisodiy barqarorlikni saqlashga va raqobatbardoshlikni oshirishga yordam beradi. Banklar investitsiya loyihalarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarni taqdim etgan holda, iqtisodiy o'sishning uzluksizligini ta'minlaydi [2]. OECD (2022) hisobotiga ko'ra, banklar investitsiyalarni jalb qilishda va iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular uzoq muddatli investitsiyalarga moliyaviy resurslar taqdim etish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Banklar orqali amalga oshirilgan investitsiyalar, ayniqsa innovatsion texnologiyalar va yangi sohalarda o'sishni rag'batlantiradi, bu esa iqtisodiy o'sishni kuchaytiradi. Shuningdek, banklar investitsiya loyihalarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarni taqdim etgan holda, iqtisodiy rivojlanishning barqarorligini saqlashga yordam beradi.

Bank tizimi faoliyatining yana bir muhim jihati – aholi uchun moliyaviy xizmatlarning sifatini oshirishdir. Banklar moliyaviy savodxonlikni oshirish, jamiyatni kredit va bank xizmatlari bo'yicha ongli qarorlar qabul qilishga o'rgatish orqali iqtisodiy tizimning mustahkamlanishiga hissa qo'shadi. Banklar nafaqat kreditlar, balki depozitlar, sug'urta, valyuta ayirboshlash va boshqa moliyaviy xizmatlarni ko'rsatadi. Bu esa aholi va biznes sektori o'rtasidagi aloqalarni kuchaytiradi, bank tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi. Moliyaviy xizmatlar va kreditlash tizimi rivojlanishi, xususan, aholi o'rtasida iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim ahamiyatga ega [3]. Karimov (2019) o'z asarida banklar va moliyaviy xizmatlar tizimining aholi uchun ahamiyatini ta'kidlaydi. U banklarning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli nafaqat kreditlashda, balki moliyaviy xizmatlar orqali jamiyatni qo'llab-quvvatlashda ham juda katta ekanini yozadi. Banklar kreditlar, depozitlar, sug'urta va valyuta ayirboshlash kabi turli moliyaviy xizmatlarni taqdim etadi. Bu xizmatlar nafaqat

biznes subyektlari, balki aholining iqtisodiy faoliyatini ham qo'llab-quvvatlaydi. Karimovning fikriga ko'ra, banklar aholi o'rtasida moliyaviy savodxonlikni oshirish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Banklar nafaqat kreditlash orqali, balki iqtisodiyotni rag'batlantiruvchi boshqa usullar orqali ham o'zlarining ijtimoiy va iqtisodiy rolini oshiradilar. Banklar innovatsion texnologiyalarni qo'llab-quvvatlab, iqtisodiy tizimni modernizatsiya qilishda asosiy vosita hisoblanadi. Bu, ayniqsa, raqamli texnologiyalar, blokcheyn va sun'iy intellekt kabi yangi texnologiyalarni o'z faoliyatiga joriy etayotgan banklar uchun o'ta muhimdir. Shunday qilib, banklar nafaqat iqtisodiy o'sish, balki ijtimoiy va texnologik taraqqiyotda ham muhim o'rin tutadi [4]. Deloitte (2023) hisobotida raqamli texnologiyalar va innovatsiyalarni bank tizimiga joriy etishning ahamiyati ta'kidlanadi. Banklar, yangi texnologiyalarni o'z faoliyatiga integratsiya qilish orqali, iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi va moliyaviy xizmatlar sifatini oshiradi. Blokcheyn texnologiyalari, sun'iy intellekt, va raqamli to'lov tizimlari bank tizimining samaradorligini oshirib, ko'plab moliyaviy xizmatlarning tezligini va xavfsizligini yaxshilaydi. Deloitte mutaxassislariga ko'ra, banklar bu texnologiyalarni qo'llab-quvvatlab, nafaqat o'z faoliyatini rivojlantirish, balki jamiyatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi.

Banklar moliyaviy tizimning barqarorligini saqlashda ham muhim rol o'ynaydi. Banklar to'lov tizimlarining uzluksiz ishlashini ta'minlab, iqtisodiy jarayonlarni boshqarishda muhim vositalardan biridir. Bank tizimi barqaror bo'lganda, investorlar va biznes subyektlari o'z mablag'larini xavfsiz joylarga joylashtirishga ishonch hosil qiladilar, bu esa iqtisodiyotning umumiy barqarorligini ta'minlaydi. Markaziy banklar ham o'z faoliyatini tizimli ravishda olib borib, milliy iqtisodiyotning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi [5]. Markaziy bank tomonidan olib boriladigan siyosat va moliyaviy nazoratlar bank tizimining ishonchliligini oshiradi, investorlar va biznes subyektlariga o'z mablag'larini xavfsiz joylashtirish imkoniyatini beradi.

Bu, o'z navbatida, iqtisodiyotning umumiy barqarorligini va o'sishini ta'minlashga yordam beradi.

Xulosa. Banklar iqtisodiyotning rivojlanishida va uning barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Ularning moliyaviy xizmatlari, kreditlash, investitsiya va to'lov tizimlarining samarali ishlashini ta'minlash orqali iqtisodiy o'sishga sezilarli hissa qo'shadi. Banklar, ayniqsa, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashda va yangi texnologiyalarni joriy etishda faol ishtirok etadi. Bank tizimi orqali joriy etilgan innovatsiyalar, iqtisodiy faoliyatning turli sohalarini rag'batlantirib, iqtisodiy o'sishni kuchaytiradi va yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar va moliyaviy xizmatlar orqali banklar nafaqat o'z faoliyatini, balki jamiyatning moliyaviy savodxonligini oshirishga ham yordam beradi. Shuning uchun banklar nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlash, balki ijtimoiy barqarorlikni saqlashda ham muhim ahamiyatga ega. Iqtisodiyotni rivojlantirishda banklarning roli ortib borayotganini hisobga olgan holda, ularning faoliyatini yaxshilash, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va moliyaviy xizmatlarni kengaytirish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jahon Banki (2021). *The role of small and medium enterprises in economic development.*
2. OECD (2022). *Investments and their role in economic development: global trends and future outlook.*
3. Karimov, I. A. (2019). *Banking services in a modern economy: improving access to financial resources.*
4. Deloitte (2023). *Digitalization in banking: the next frontier.*
5. O'zbekiston Markaziy banki (2023). *Annual report on the stability of the financial system in Uzbekistan.*
6. Akhmedov, S. (2022). Banklar va iqtisodiyotni rivojlantirish: nazariy va amaliy jihatlar.
7. Mirkasimov, A. (2022). Banklar va iqtisodiy barqarorlik: global tajriba va O'zbekiston.
8. Safarov, U. (2023). Bank ishi va iqtisodiy o'sish: O'zbekiston misolida.